

Jerzy Wilkin

Uniwersytet Warszawski

IX Europejski Kongres Ekonomistów Rolnych w Warszawie pt. „Rolnictwo europejskie u progu XXI wieku w kontekście globalnym” — przygotowania, przebieg i rezultaty

Słowa kluczowe: ekonomika rolnictwa, rolnictwo europejskie, kongresy naukowe, Europejskie Stowarzyszenie Ekonomistów Rolnych

Kongresy Europejskiego Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnych (EAAE) odbywają się co trzy lata. Są one niewątpliwie najważniejszymi imprezami naukowymi — w skali europejskiej — środowiska zajmującego się ekonomiką rolnictwa, polityką rolną i polityką rozwoju wsi, organizacją i zarządzaniem w agrobiznesie, handlem produktami rolno-żywnościowymi i podobnymi dziedzinami związanymi z rolnictwem i wsią. Poprzedni kongres odbył się w 1996 r. w Edynburgu (Szkocja), a w 1993 roku miejscem kongresu była Stresa (Włochy). Przed kongresem warszawskim tylko raz organizatorem kongresu był kraj Europy Środkowej i Wschodniej, a mianowicie Węgry w 1987 r. Chętnych do zorganizowania kongresu jest zawsze wielu. Powierzenie organizacji kongresu danemu krajowi jest formą wyróżnienia i uznania za aktywność w działalności stowarzyszenia i osiągnięcia w dziedzinie ekonomiki rolnictwa. W zarządzie EAAE od kilkunastu lat znajdowali się przedstawiciele polskiego środowiska naukowego. Zgłoszona przeze mnie — prawie 6 lat temu — kandydatura Polski, jako organizatora IX Kongresu EAAE, miała istotnego konkurenta w postaci Hiszpanii. Zarząd stowarzyszenia uznał jednak, że Hiszpanie otrzymają prawo zorganizowania kongresu później, po Polsce. W 2002 roku X Kongres EAAE odbędzie się więc w Saragossie.

Organizacją IX Kongresu EAAE w Warszawie zajmował się Komitet Organizacyjny w składzie: prof. F. Tomczak (przewodniczący), prof. J. Wilkin (wiceprzewodniczący) oraz prof. M. Adamowicz, prof. K. Duczkowska-Malysz, prof. W. Józwiak, prof. B. Klepacki, prof. M. Klodziński i dr C. Siekierski. Za sprawy programowe kongresu, w tym selekcję zgłoszonych referatów, odpowiadał Komitet Programowy w składzie: J. Swinnen (przewodniczący), J. Hartell (koordynator programu).

M. Adamowicz, G. Anania, H. Anderson, P. Dauce, A. Fearne, T. Ferenczi, M. Hofreither, Huirne, O. Melyukina. Prof. M. Adamowicz spełniał rolę łącznika między Komitetem Programowym a Komitetem Organizacyjnym.

W porównaniu z poprzednimi kongresami, kongres w Warszawie charakteryzował się kilkoma nowościami programowo-organizacyjnymi. Zrezygnowano na nim z równoczesnego tłumaczenia wszystkich obrad kongresu na język francuski, a jedynym językiem kongresowym był angielski. Warto przypomnieć, że oficjalnymi językami EAAE jest angielski i francuski. Zmniejszona była liczba sesji plenarnych, natomiast wprowadzono nowy rodzaj sesji, jakimi były tzw. sesje organizowane (organized sessions). Organizatorzy takich sesji zgłaszali zarówno tematy sesji, jak i proponowanych autorów referatów. Komitet Programowy, kierowany przez prof. Johana Swinnena z Belgii, dokonał wyboru sesji organizowanych, a następnie ocenił i zaakceptował zgłoszone referaty. W trzech seriach sesji organizowanych odbyło się dziewięć spotkań, a na każdym z nich wygłoszono po trzy referaty. W sumie więc na tego typu sesjach kongresowych wygłoszono 27 referatów. Tematy sesji organizowanych były następujące:

1. Rozwój obszarów wiejskich: ekonomia i polityka.
2. Mierzenie efektów zmian polityki rolnej w dziedzinie handlu i poziomu dobrobytu.
3. Koordynacja pionowa w światowym przemyśle żywnościowym: wyłonienie się konkurencji w łańcuchu dostawców i jego skutki dla agrobiznesu.
4. Kredyt rolniczy i system finansowy wsi w transformującym się rolnictwie.
5. Modelowanie ekonomiczne polityk agrośrodowiskowych.
6. Charakterystyczne cechy zachowań gospodarstw rodzinnych.
7. Analiza konsumpcji żywności w transformujących się krajach Europy Środkowej i Wschodniej.
8. Ekonomiczne efekty polityk agrośrodowiskowych w Unii Europejskiej.
9. Ubezpieczenie dochodów w rolnictwie po nowej rundzie WTO.

Sesje organizowane okazały się dobrą innowacją kongresową i zapewne forma ta będzie kontynuowana na następnych kongresach.

W odróżnieniu od poprzednich kongresów, w kongresie warszawskim odbyła się niewielka liczba sesji plenarnych. Było ich tylko cztery, nie licząc sesji końcowej zamykającej kongres i poświęconej, między innymi, wyborowi nowych władz stowarzyszenia. Z większością referatów plenarnych czytelnicy polscy mogą zapoznać się dzięki niniejszemu zeszytowi „Postępów Nauk Rolniczych”. Tradycyjnie już, jedna z sesji plenarnych poświęcona była problemom rolnictwa kraju, będącego organizatorem kongresu; w tym wypadku była to tzw. sesja polska, rozpoczęta bardzo dobrze przyjętym przez uczestników wystąpieniem Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego. Dwa wiodące referaty na tej sesji wygłoszili: prof. Augustyn Woś i dr Jerzy Plewa. Po zakończeniu sesji polskiej uczestnicy kongresu wyjechali na wycieczki studyjne w różne rejony kraju, w celu zapoznania się z problemami polskiego rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich, z funkcjonowaniem zakładów przetwórstwa rolno-spo-

żywczego, instytucji doradztwa rolniczego, a także z obiektami polskiej kultury. Uczestnicy kongresu mieli do dyspozycji sześć tras wycieczkowych. Była to potrzebna i bardzo udana część kongresu, dobrze służąca popularyzacji naszego kraju, rolnictwa, kultury i gospodarki.

Kolejną innowacją organizacyjną warszawskiego kongresu było zrezygnowanie z zagajenia dyskusji po wygłoszeniu referatów. Uznano, że zagajenia te w znacznym stopniu polegały na przypomnieniu treści i tez referatów, a ponadto ograniczały czas na dyskusję. Dzięki wprowadzonym zmianom, w trakcie czterech dni kongresu, jego uczestnicy mogli wygłosić prawie 250 referatów, wliczając w to tzw. referaty plakato-we. Było też więcej czasu niż zazwyczaj na dyskusję.

W IX Kongresie EAAE wzięło udział 452 uczestników z ponad 30 krajów, nie licząc zaproszonych gości. Polskę reprezentowało aż 42 uczestników. W poprzednich kongresach polska reprezentacja była znacznie mniejsza i liczyła zazwyczaj zaledwie 8–12 osób. Komitet Organizacyjny kongresu starał się zachęcić jak najliczniejszą grupę polskich ekonomistów rolnych do przygotowania referatów na kongres. Rezultaty tych działań były jednak dość umiarkowane. Liczba zgłoszonych referatów przez polskich naukowców była stosunkowo niewielka, a większość z nich skierowana została na sesje plakato-we. Wśród autorów referatów kongresowych zbyt mało było czołowych przedstawicieli polskiego środowiska ekonomistów rolnych. IX Kongres EAAE, zorganizowany w Warszawie, nie został więc w pełni wykorzystany do zaprezentowania osiągnięć polskich naukowców zajmujących się szeroką gamą problemów rozwoju wsi i rolnictwa.

Na kongres zgłoszono 253 referaty (na wszystkie rodzaje sesji), w tym 8 pochodziło z Polski (nie licząc referatów na „Sesji Polskiej”). Najwięcej referatów zgłosili Niemcy (38), a także Francuzi (27). Przedstawiciele Europy Środkowej i Wschodniej zgłosili 36% ogółu referatów, w tym 20% to referaty napisane wspólnie z autorami z krajów zachodnich, a 16% to teksty tylko ich autorstwa. Odsetek referatów napisanych przez autorów z krajów postsocjalistycznych, które zostały zaakceptowane przez Komitet Programowy do wygłoszenia na sesjach innych niż plakato-we, był jednak bardzo niski. Jedną z przyczyn tej sytuacji były liczne usterki formalne w składanych referatach (format, abstrakty, terminy itp.). Takie usterki miało np. 50% referatów zgłoszonych przez polskich autorów.

Komitet Programowy sporządził listę tematów najczęściej prezentowanych w zgłoszonych referatach. Oto najważniejsze z nich:

1. Polityka rolna, ceny i dochody w rolnictwie (29,1%).
2. Wykorzystanie zasobów naturalnych w rolnictwie i kwestie ekologiczne (10,8%).
3. Ekonomika gospodarstwa rolnego, zarządzanie produkcją rolną, ryzyko (9,9%).
4. Międzynarodowe aspekty rozwoju rolnictwa i handlu rolnego (7,5%).
5. Rozwój obszarów wiejskich (7,2%).
6. Marketing produktów rolnych (5,4%).

Znaczna część referatów kongresowych dotyczyła różnych aspektów transformacji rolnictwa i gospodarki żywnościowej w byłych krajach socjalistycznych. W większości jednak autorami referatów na te tematy byli naukowcy z krajów Europy Zachodniej, zwłaszcza Niemcy, którzy zaprezentowali największą liczbę referatów na kongresie.

Poza wielkim wkładem organizacyjnym Polaków, na uznanie zasługuje przygotowanie na IX Kongres EAAE dwóch specjalnych zeszytów naukowych: „Zagadnień Ekonomiki Rolnej” oraz „Wsi i Rolnictwa”, zawierających teksty polskich autorów w języku angielskim. Publikacje te, które otrzymał każdy uczestnik kongresu w pakiecie materiałów kongresowych, dobrze posłużą popularyzacji polskiego dorobku naukowego z dziedziny ekonomiki rolnictwa i rozwoju wsi, a także pozwolą specjalistom z innych krajów lepiej zrozumieć problemy transformacji polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich.

Kongres EAAE jest zawsze okazją do zorganizowania wielu spotkań różnych gremiów związanych z ekonomiką rolnictwa i pokrewnymi dyscyplinami. Tak było też w wypadku kongresu w Warszawie. W trakcie tej imprezy lub tuż po jej zakończeniu odbyły się dwa posiedzenia zarządu EAAE, spotkanie zarządu Międzynarodowego Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnych (IEEA), zebranie zespołu redakcyjnego „European Review of Agricultural Economics” oraz spotkanie przedstawicieli Sieci Ośrodków Zajmujących się Polityką Rolną (NAP).

Zorganizowanie Kongresu EAAE w Warszawie oraz liczny udział polskich naukowców w kongresie powinien zaowocować ich zwiększoną aktywnością w działalności międzynarodowej środowiska ekonomistów rolnych. Tuż przed kongresem w Warszawie na SGGW odbyło się międzynarodowe seminarium naukowe, w serii seminariów EAAE, zatytułowane: „Foreign Trade and Foreign Investment in Agri-Food Sectors. Competitiveness and Policy Implications” (Handel zagraniczny i inwestycje zagraniczne w sektorze rolno-spożywczym — wpływ na konkurencyjność i politykę).

Było to dobrze zorganizowane i owocne seminarium. Podobne imprezy, włączone do kalendarza seminariów EAAE, powinny być organizowane w naszym kraju w następnych latach. Bardzo pożądane byłoby zwiększenie aktywności naszych ekonomistów rolnych w przygotowywaniu publikacji w czasopismach międzynarodowych i referatów na czołowych konferencjach naukowych. Potencjał środowiska polskich ekonomistów rolnych i specjalistów z dziedzin pokrewnych nie jest w powyższych sferach działalności należycie wykorzystywany. Najbliższą szansą zaprezentowania naszych osiągnięć jest Kongres Międzynarodowego Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnych (IEEA), który odbędzie się w Berlinie w sierpniu 2000 r., oraz X Kongres EAAE w Saragossie.

IX European Congress of Agricultural Economists “European agriculture facing the 21st century in a global context” — preparations, course and results

Key words: agricultural economics, european agriculture, scientific congresses, European Association of Agricultural Economists

Summary

Theme of the IX European Congress of Agricultural Economists, held in Warsaw on 24–28 August 1999 was: “European agriculture facing the 21st century in a global context”. The congress gathered almost 500 participants from 35 countries. They presented 253 papers in all types of congress sessions, including poster sessions. The new type of the congress sessions were “organized sessions”. One of the plenary session was devoted to the Polish agriculture. The most popular topic discussed by authors in their papers was: agricultural policy, prices and income issues (29.1% of the papers) followed by environmental aspects of agricultural production (11%).

*Adres do korespondencji:
prof. dr hab. Jerzy Wilkin
przewodniczący Komitetu Ekonomiki Rolnictwa PAN
Katedra Ekonomii Politycznej
Uniwersytet Warszawski
ul. Długa 44/50
00-241 Warszawa*